III.

Az uzsora megszüntetésének módjairól.

Az uzsorát Európába kétségkívül a zsidók hozták be, ők ápolták és tökéletesítették nálunk is, de az uzsora óriás növekedését nem csak ők, de a magyar kormány gondatlansága, az uzsorások titkos pártfogása is okozták. A rossz hitelviszonyok megszüntethetők a zsidók kikergetése, polgári jogaik megszorítása nélkül, meg kell szüntetni az okot és megszűnik az okozat. Az uzsorát bűnténnyé kell minősíteni, meg kell határozni a kamatlábat, a kölcsönt bizonyos alaki kellékekhez kell kötni, az uzsora megbüntetését különleges intézkedések által lehetővé kell tenni; országos pénzügyi intézkedéseket kell életbe léptetni, melyek az uzsorát lehetetlenné tegyék.

Az utolsó országgyűlési vitában, igen sokan a kamatláb megállapítását jogtalannak nyilatkoztatták és az uzsoratörvényt mint a tőkepénzes osztály jogait sértő intézkedést tüntettek fel. — Ez téves okoskodás, a törvényhozás mindenről, mi a tulajdont, az egyéni szabadságot nem sérti az állam, a többség, az egyén érdekében törvényt hozhat. — Az uzsoratörvény a tőkepénzes jogát nem sérti, mert a pénz értékesítésének nem a kölcsön az egyedüli módja, a tőkepénzes tehát pénzét uzsora nélkül is értékesítheti, nem sérti tulajdonjogát, mert nem rendeli el, hogy a tőkepénzes általában bárkinek is kölcsönözzön, a kamatlábat annálfogva is meghatározhatja, mert a tőkepénzes tőkéjét vagy kamatjait közegeivel az állam hajtatja be, a törvényt a tőkepénzes ismeri, : ha a kamatot kevesli, nem kénytelen kölcsönözni. — Nem sérti érdekeit, mert a szokásos 6 százalékos kamat Európában a legmagasabb kamat, ennyit ma semminemű papiros nem jövedelmez, a takarékpénztárak ma 4—5 percent kamatot adnak. — Az állam a kamat meghatározási jogát már 800 éve gyakorolja. Az állam érdekszövetség, az állam olyan cselekményeket nem pártolhat, melyek erkölcstelenek, a többség érdekeivel ellenkeznek, az uzsora erkölcstelenség, mert egyesek tudatlanságát, gyengeségét, a kedvezőtlen viszonyokat felhasználva százezreket koldussá, nyomorultakká tesz, az uzsora 12 millió lakosra esik, a csapás 700,000-re haszon, 5 százalékra hasznos, 95-re káros, 5 százaléknak 95 százalék érdekeit alárendelni nem lehet. — Az állam a közérdek tekintetében a tulajdonról is rendelkezik; a dohány a birtokosnak elvitathatatlan tulajdona, dacára a tulajdoni jognak dohányt csak az termelhet, kinek a kormány a termelést megengedi, az engedélyezett termelő dohányát a kormánynak köteles a megszabott áron eladni; a futóhomokot tulajdonosa, akár van pénze hozzá, akár nincs, köteles beültetni, hogy a szomszédja területét meg

ne rontsa; a tulajdonos saját birtokán vízimalmot nem építhet, ha a szomszédjára káros, az erdőtulajdonos erdejét csak az állam által meghatározott szabályok szerint használhatja, a birtokos, ha szomszédjának kárt okoz, a határában lévő folyót, tehát sajátját nem szabályozhatja; a törvényhozás a dézsmás szőlőket odaadta még ott is, hol a szőlők az úrbér megszüntetése után keletkeztek és a szerződők előre minden lehető, később bekövetkezhető törvényes kedvezményekről lemondtak, az ősiséget eltörölték és sok ezreket, százmilliókat érő jogtól és vagyontól megfosztottak. — Azon az alapon s jogon, melyen az állam mindezeket elrendelte, az uzsora eltörlését és az uzsorások megbüntetését is elrendelheti.

Az uzsora megakadályozására a váltó képességet meg kell szorítani, a váltó és kötelezvény érvényét a törvény által meghatározott feltételekhez kell kötni. — Az uzsorának legbiztosabb áldozatai a nők, az írni és olvasni nem tudók, az asszonyok általában számítani nem szoktak és nem tudnak, ki írni és olvasni nem tud, nem tudja, mi van a váltóban, az uzsorás által tehát biztosan kizsákmányolható, mert a név aláíró mindig az uzsorás emberé, a nők az írni-olvasni nem tudóktól, tehát a takarékpénztári váltók kivételével a váltóképességét el kell venni. — A többinél kötelezvények és nem kereskedelmi váltóknál be kell hozni a pénznek két tanú előtti leszámolását; ez a kölcsön gyorsaságát ugyan megnehezíti, de az egészséges forgalmat nem akadályozza, a pénzadó leginkább városokban lakik; a kölcsön ritkán rögtönöztetik, de az illetők rendesen előlegesen megbeszélik s a kölcsön legalább 24 órával, néha napok, hetek múlva létesül; a városok az írástudóktól hemzsegnek, falun van jegyző, pap, tanító s hol esetleg az írástudók hiányzanak, a hitelező és kölcsönző a tanúkról előre gondoskodhatnak. — Kétségkívül a váltóknál kevesebb a tér, de a váltó hátán van hely, hová a termés a pénz leszámolásátóli bizonyítékot beírja, anélkül, hogy a forgatók kiszoríttatnának. A törvény legjobban kijátszható a termény, állat, ital árucikk kölcsönök által, a búza értéke métermázsánként minőség szerint 10 frt 50 kr, pesti ár mellett 2 forintot, a bornál hektoliterként 3 frt, az árpánál métermázsánál 2 forint a különbség, egy jó ló ára 1000, a gebéé 100 frt, az uzsorás tehát, ha törvény a csalást ki nem zárja, 100 méter mázsa üszkös vagy garas búzát elad ma váltóra. Pesten 1030, ad két rossz lovat 1000 forintért, az összes valódilag megér 1000 forintot, de az uzsorás kiállíttat róla 3 hónapra 2000 forintos váltót, az istentelen csalás, mert 400 percent, a rendes bíró a mostani törvények szerint az uzsorást el nem ítélheti, mert régi jogi „axioma res tantum vates quantum vendi potest” minden annyit ér, amennyiért eladható; ennek megakadályozására törvényt kell alkotni, mely a váltónál a másnemű pénzkölcsönön kívül minden más kölcsönt tiltson el. — Kell ez, mert különben az uzsora konstatálható nem lenne, mert az uzsorások kölcsöneiket termény alakban adnák. Ezen törvény elméletileg az egyéni jog korlátozásának látszik, gyakorlatilag azonban nem az, mert a kölcsönvevő szükségének fedezetére vesz kölcsönt, a kölcsönvevő bármire legyen is szüksége, azt készpénzen megszerezheti, a kölcsönadó nem termény, de pénzbeli kielégítést